Student Helping Hands

स्टुडंट हेल्पिंग हँडस्

सशक्त विद्यार्थी, सक्षम समाज

नोंदणी क्र.१४९८/२०१८ पुणे.

पत्ता : ८७, सीताफळ बाग कॉलनी, नारायण पेठ, पुणे ३०
इमेल : studenthelpinghands25@gmail.com

सुरुवात

- सन २०१६ रोजी महाराष्ट्रात दुष्काळ पडला होता. दुष्काळी भागातील अनेक विद्यार्थी पुण्यात शिक्षण घेत होते. त्यावेळी विद्यार्थ्यांना मूलभूत आणि शैक्षणिक गरजा पूर्ण करणे अशक्य होत असल्याचे लक्षात आले.
- त्यांचे त्यावेळचे प्रश्न, अडीअडचणी सोडविण्यासाठी काय करता येईल, या विचारांतून स्टुडंट हेल्पिंग हँडस् या संस्थेची स्थापना झाली.
- २०१६ पासूनच संस्थेचे काम सुरू झाले पण रीतसर सुरुवात २६ सप्टेंबर २०१८ रोजी झाली.
- विद्यार्थी हाच केंद्रबिंदू मानून विद्यार्थ्यांनी, विद्यार्थ्यांच्या हितासाठी सुरू केलेली चळवळ, या पद्धतीनं संस्थेचं काम सुरू आहे. विद्यार्थ्यांच्या सहकार्यानं विद्यार्थ्यांचे विविध प्रश्न सोडविण्यात संस्थेनं पुढाकार घेतला आहे.
- गेल्या पाच वर्षांत शैक्षणिक क्षेत्रात विद्यार्थ्यांचे कितीतरी प्रश्न मार्गी लावण्यात संस्थेला यश आले आहे.

महत्त्वाचे उपक्रम

१. गरजू विद्यार्थ्यांना मोफत मेसची सुविधा उपलब्ध करून देणे.
२. ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना खाजगी आणि शासकीय वसतिगृह मिळवून देणे.
३. विद्यार्थ्यांना शासकीय, खाजगी आणि देशातील व परदेशातील शिष्यवृत्तीची माहिती देऊन त्यासाठी महाविद्यालये आणि विद्यापीठस्तरावर जनजागृती करणे.
४. शैक्षणिक प्रश्नासंदर्भात संवैधानिक सत्याग्रह करणे.
५. शासनाच्या वेगवेगळ्या विदयार्थी हिताच्या उपक्रम आणि योजनाची अंमलबजावणी कडक व्हावी, यासाठी सातत्यानं पाठपुरावा करणे.
६. होतकरू विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक फी संदर्भात आर्थिक मदत करणे.
७. विद्यापीठ आणि कॉलेज स्तरावरील विद्यार्थ्यांना शिक्षण घेत असतानाच अर्थवेळ नोकरी मिळवून देणे.
८. विद्यार्थ्यांसाठी कमवा आणि शिका योजना राबवणे.
९. विद्यार्थीनींच्या आरोग्य आणि सुरक्षाविषयक कार्यशाळा आयोजित करणे.
१०. उद्योजक विकास, कौशल्य विकास आणि माहिती अधिकार कायदा या योजनांचे मार्गदर्शन शिबिर घेणे.
११.स्पर्धा परीक्षेचा अभ्यास करणाऱ्या गरजू विद्यार्थ्यांना मोफत पुस्तके आणि अभ्यासिकेची सोय उपलब्ध करून देणे.

कुलदीप आंबेकर (संस्थापक / अध्यक्ष)

मूळ गाव : आंबी, ता. भूम, जि. उस्मानाबाद, पिन : ४१३५०५

सध्याचा पत्ता :
यश बिल्डिंग, भिडे हॉस्पिटलसमोर, सेनादत्त पोलीस चौकीमागे, शास्त्री रस्ता, नवी पेठ, पुणे - ३०

संपर्क : ९६८९७९४७७६ । **इमेल** : kuldeepambekar123@gmail.com

शिक्षण :

- एमएस्सी रसायनशास्त्र (आबासाहेब गरवारे महाविद्यालय, पुणे)
- पत्रकारिता पदविका (रानडे इन्स्टिट्यूट, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ)
- एलएलबी, वर्ष तिसरे (शंकरराव चव्हाण लॉ कॉलेज, पुणे)

सुरुवात

- २०१४ ला मी प्रथमच पुण्यात आलो होतो. त्यावेळी स्पर्धा परीक्षांची तयारी मी करत असे. सोबतच पदव्युत्तर शिक्षणही सुरू होते.
- २०१६ साली राज्यात दुष्काळ पडला त्याची दाहकता मला व्यक्तीश मोठ्या प्रमाणात बसली.
- साधे परीक्षा शुल्क भरायलाही गावाकडून पैसे आले नव्हते. त्यावेळी

अनेक अर्थिक अडचणी आल्या होत्या. परत गावी जाण्याची परिस्थिती माझ्यावर ओढवली होती; पण या आलेल्या प्रसंगावर मात करून जिद्दीनं उभा राहिलो.

- मी नंतर विचार केला, पुढे जाऊन प्रशासनात व खाजगी केमिकल कंपनीत काम करायचं नाही. आपल्यासारख्या ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांचे प्रश्न आणि अडीअडचणी जाणून घ्यायच्या. त्यांच्या शैक्षणिक आणि मूलभूत गरजा पूर्ण करण्याचा प्रयत्न करायचा.
- यासाठीच सामाजिक संस्थेच्या माध्यमातून काम करायचं ठरवलं. मित्रपरिवाराच्या साहाय्याने स्टुडंट हेल्पिंग हँडस् संस्थेची नोंदणी केली.
- ही संस्था फक्त विद्यार्थ्यांना मदत करत नाही, तर त्यांच्या हक्क आणि अधिकारासाठी संवैधानिक मार्गांनी लढा उभा करते. विद्यार्थ्यांच्या हिताच्या गोष्टींचा सातत्याने पाठपुरावा करते.
- संस्थेमार्फत आतापर्यंत दोन हजारपेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांना मोफत मेसची सेवा पुरवली आहे.
- तसेच ३०० पेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक खर्च देगणीदारांच्या मदतीतून संस्थेने उचलला आहे.
- २०० पेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांना खाजगी वसतिगृह मिळवून दिले आहे.
- शेकडो विद्यार्थ्यांना अर्धवेळ नोकरी मिळवून दिली आहे.

पुरस्कार

- मराठवाडा रत्न पुरस्कार, २०१७
- सामाजिक पुरस्कार, २०१९
- सत्य समाजप्रबोधनी पुरस्कार, २०१९
- यंग अचिव्हर्स अॅवार्ड, हिन्दुस्थान टाईम्स, २०१९
- यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, राज्यस्तरीय युवा सामाजिक पुरस्कार, मुंबई, २०१९
- स्वामी विवेकानंद प्रेरणा पुरस्कार, २०२१

स्टुडंट्स हेल्पिंग हॅण्ड्सची महत्त्वाची कामे

- दुष्काळग्रस्त भागातील हजारो विद्यार्थी मोफत मेस, वसतिगृह व शैक्षणिक व परीक्षा शुल्क मिळवून दिली.
- कोट्यवधी रुपये अनामत रक्कम विद्यार्थ्यांना मिळवून दिल्या.
- माहिती अधिकार कायद्याअंतर्गत स्वच्छ वारी निर्मल वारी'मधील कोट्यवधी रुपयांचा भ्रष्टाचार बाहेर काढला. तसेच विद्यापीठातील अनावश्यक खर्च होणाऱ्या गोष्टींवर वेळोवेळी आवाज उठवला.
- विद्यापीठातील शेलारमामा नावाचा गोल्डन पुरस्कार संदर्भात शाकाहारी मासांहारी वाद त्यांचा राज्यभर गाजला.
- पुणेरी पगडीच्या निषेधार्थ विद्यापीठाचा पदवीदान कार्यक्रम उधळून लावला.
- राज्यातील सर्व घटकातील शिष्यवृत्तीसाठी आरटीआयतून माहिती जमा करून त्यासाठी वर्षानुवर्ष लढा उभारला.
- बार्टी, सारथी, टीआरटीआय व महाज्योती या संस्थेच्या सर्व प्रश्नावर सातत्याने आवाज उठवला व प्रश्न मार्गीही लावले.
- महाज्योतीचे उपकेंद्र पुण्यात येण्यास महत्त्वाचा वाटा.
- विद्यार्थीहितासाठी वेळोवेळी निवेदन, उपोषण, आंदोलन केली.
- हुंडा विरोधी, शिष्यवृत्ती आणि दुष्काळग्रस्त असा राज्यस्तरीय परिषदांचे आयोजन केले.

- राज्यभर गाजलेले रानडे इन्स्टिटट्यूट स्थलांतरविषयी विरोध करून तो निर्णय रद्द करण्यास भाग पाडले.
- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या वेबसाईटवर सावित्रीबाईंचा फोटो लावण्यास भाग पाडले.
- करोनामुळे पालक गमावलेल्या उच्चशिक्षण घेणार्याव हजारो विद्यार्थींचे शैक्षणिक, परीक्षा शुल्क माफ केले.
- विद्यापीठातील सावित्रीबाईंचा पुतळा ३ जानेवारीला वेळेवर न बसवल्याने गनिमी काव्याने पुतळ्याचे प्रतिकात्मक उद्घाटन केले.
- विद्यापीठातील जॉगिंग पार्कच्या शुल्काचा निर्णय रद्द केला.
- विद्यापीठातील मुख्य इमारतीच्या गेटचे विनापरवाना बांधकाम थांबवण्याचा प्रयत्न केला.
- राज्यातील दोन हजार कोटींपेक्षा अधिक शिष्यवृत्ती गैरव्यवहार प्रकरणी न्यायालयीन लढा उभा केला.

संस्थेचे महत्त्वाचे कार्यक्रम

- १२ डिंसेबर २०१८ : दुष्काळग्रस्त विद्यार्थी परिषद पुणे
- १६ फेब्रुवारी २०१९ : करिअर मार्गदर्शन शाळा, जामखेड, अहमदनगर
- १४ मार्च २०१९ : युवा जाहीरनामा परीषद
- ११ एप्रिल २०१९ : महामानव संयुक्त जयंती उत्सव
- १८ ऑगस्ट २०२१ : परदेशी शिष्यवृत्ती विजेत्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार समारंभ.

शिष्यवृत्ती परिषद-२०१८
मा.श्री. रोहित पवार
मा.श्री. सत्यजित तांबे
मा. आ. कपिल पाटील

Student Helping Hand's
आयोजित
विद्यार्थी परिषद''

Youth Oriented Political Manifesto
Student Helping
Hand

दुष्काळग्रस्त विद्यार्थ्यांना मदतीचा हात
सुस्वागतम्

सत्कार समारंभ

भव्य रॅली

Shot on OnePlus

Student Helping Hands

श्री. विश्वास नांगरे पाटील
श्री. आनंद पाटील
शोध

उपोषण...उपोषण...

पालक गमावलेल्या
शुल्क माफ न करणाऱ्या
व राज्यशासनाच्या
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात
हेल्पींग हँडचे सत्याग्रह आंदोलन.
३० मार्च २०२२ सकाळी ११ वाजता
मुख्य ईमारत सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

जाहीर निषेध
अत्याचार
निषेधार्थ जाहीर निदर्शने
तरुणीवर अमानुष बलात्कार करून तिची हत्या करण्यात आली. या घटनेचे तीव्र पडसाद देशभरात उमटत

NORTH

NORTH
पुणे
महामानव ज्योतीबा फुले आणि डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जयंती निमित्त
राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, शंकरराव चव्हाण विधी महाविद्यालय, पुणे.
डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (बार्टी) आणि स्टुडंट हेल्पींग हँड

Hand's

YOU ARE UNDER CCTV SURVEILLANCE
Prof. Mrs. J.G.Ekbote

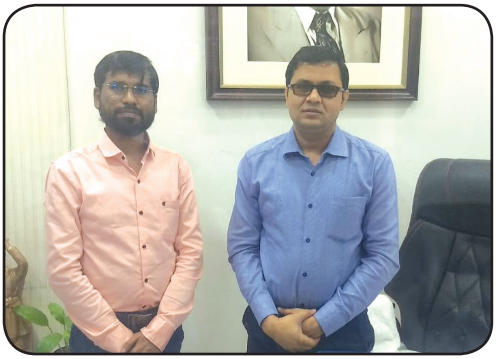

तरुणांचा
मराठवाडा
maharashtra1tv
maharashtra1tv
Email: feedback@maharashtra1.co.in

शिक्षण, रोजगारासाठी स्थलांतर
maharashtra1tv

भारतीय योग संस्कृती

बँक ऑफ इंडिया
स्टाफ युनियन, पुणे

Savitribai Phule Pune University, Pune
DEPARTMENT OF COMMUNICATION AND JOURNALISM
Programms Offered
PG Vrittapatra Vidya Padavika

दादा) ताकवले
पुणे शहर
काँग्रेस पार्टी

दुष्काळग्रस्त भागातील विद्यार्थ्यांना
आर्थिक मदत वाटप कार्यक्रम
शुभहस्ते
नामदार अजितदादा पवार
मा. उपमुख्यमंत्री व विधिमंडळ गटनेते
उपस्थिती

For students from Marathwada, no return home this summer

A volunteer outfit is their only support as they battle homesickness

SHOUMOJIT BANERJEE
PUNE

As drought and the concomitant water crisis grip Maharashtra, several students from the State's parched hinterland studying in Pune city have no choice but to skip their summer visit to their respective hometowns.

The drought has compelled these students, who hail from some of the worst-hit districts in the Marathwada region, to be 'exiled' in Pune during their summer holidays.

According to 21-year-old Vinayak Renewal, an M.A. student at S.P. College, a visit to his home in Nanded at this time of the year could cause embarrassment to him and his family.

"Much as I would love to go home for the summer, my presence there would only add to the burden of my family. The drought and water crisis has ravaged farmlands in my village, putting a great financial strain on my father. If I go there now, he would feel sorry at not being able to offer me something and I in turn would be ashamed to ask him for financial help," says Mr. Renewal.

His father's two-acre cotton and soyabean plot has been destroyed by the truant monsoon, plunging the family into debt. To support himself and pay for his studies, the student

Friend in need: A volunteer distributing food to students from drought-hit Marathwada •SPECIAL ARRANGEMENT

part of my fees, books and other study material. It is tough to surmount the soaring education costs, but there is no other way," says Mr. Renewal, who sleeps in a clothes godown at night to defray his expenses.

No unique situation

Twenty- four-year-old Nivrutti Tigote, hailing from Rinsangaon in Nanded's Loha taluk, has a similar story. Now pursuing his M.A. in Economics from S.P. College, his father's death from cancer in 2017 was a turning point in his life.

"At that time [in 2017], I seriously toyed with the idea of giving up education and settling in my village to care for my mother. But I was persuaded by my teachers who said I could only secure my future through studies. Moreover,

crops have been destroyed," says Mr. Tigote.

He says that his situation is not unique. It is the story of hundreds of students across Marathwada who have no jobs and hail from villages reeling under acute agrarian distress.

Mr. Tigote, who shares a single room in Pashan with five other students hailing from drought-hit regions, has taken up a job with a catering service to sustain himself. "I get ₹600 for a night event and ₹400 for a day job," he says.

For 26-year-old Deepak Kangane, hailing from Ranmala in drought-racked Jalna district, there is no leaving Pune until he "makes good" by cracking one of the competitive exams. "Like many others, I hail from a family of farmers. I had two unsuccessful at-

Mr. Tigote, Mr. Renewal and Mr. Kangane pursue studies somewhere in the hours stolen between classes and their part-time jobs.

A helping hand

In a bid to ameliorate their hard-pressed situations, the 'Student Helping Hands (SHH)', a volunteer outfit formed by proactive student leaders in Pune, has come forward to help out their colleagues with free meals. "If a student from the arid districts in Marathwada thinks about visiting home, the dire water situation is a major deterrent. A whole lot of planning needs to be done on how to procure additional water in the event a relative comes to visit," says Kuldeep Ambekar, a founding member of the SHH and leader of the student wing of the Loktantrik Janata Dal United.

He notes that these students barely get a chance to reunite with their families twice – once during summer and the second time during the Diwali holidays.

"They are cut off from their families, without emotional support and are forced to battle it out in the big city. To ease their expenses, the SHH is helping 700 students from drought-hit regions by providing them two meals a day. We are also helping these students secure part-time jobs, so that they support them-

---

the power of 2

YOUNG SUPER ACHIEVERS

काजू बदाम खाऊन, गाड्यात एसी लावून
पुढाऱ्यांनी सुरू केलेत आता दुष्काळ दौरे –
टोपलंभर चाऱ्यासाठी बादलीभर पाण्यासाठी
रात्रंदिवस छावणीवर आमच्या आयचे नवरे –
गिधाडावाणी घिरट्या, घालतात पक्ष पार्ट्या
भेट देऊनी जातोय इथं रोज एकाचा ताफा –
आम्ही तुमच्यासाठी यांव करू, अन् त्यांव करू
प्रत्येकजण मारून जातोय, आश्वासनाच्या थापा –

तरुण कवी **लक्ष्मण खेडकर** याच्या फेसबुकवर गाजलेल्या कवितेतल्या या ओळी दुष्काळग्रस्त तरुणांच्या संतापाच्या प्रतिक आहेत. वैशाख वणव्यात दुष्काळाची दाहकता दिवसागणिक वाढतेय. मराठवाड्यात दुष्काळाच्या झळा जास्त तीव्र आहेत. मराठवाड्यातून पुण्यात शिकायला आलेल्या तरुणांना, विद्यार्थ्यांना यंदाच्या दुष्काळाच्या झळा बसू लागल्यात. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांना सुट्टी लागल्यानंतर घरी जाण्याची ओढ लागते. गावापासून दूर शहरात राहाणाऱ्या विद्यार्थ्यांना सुटी हवीहवीशी वाटते. कधी परीक्षा संपते आणि कधी गावी जाऊ, असं विद्यार्थ्यांना वाटतं. पण यावर्षी बहुतांशी विद्यार्थी गावी दुष्काळ असल्याने उन्हाळ्याची सुट्टी सुरू होऊनही घरी गेलेले नाहीत.

औरंगाबाद जिल्ह्यातला **आतिक शेख** पुण्यात राज्यशास्त्राचा विद्यार्थी आहे. *चित्रलेखाशी* बोलताना आतिक सांगतो, 'गावाकडे दुष्काळ आहे. तिकडे जाऊन काय करणार ? घरी जावंसं वाटत नाही. सारं भकास झालंय. आता घरून शिक्षणासाठी पैसे मिळणार नाहीत. घरचेच जगायसाठी उन्हातान्हात संघर्ष करताहेत, तर ते माझ्या शिक्षणासाठी काय देणार ? मग घरी जाण्यापेक्षा इथेच राहून काहीतरी काम करावं म्हणतो. शेतीमध्ये गेल्या वर्षी झालेला तोटा यंदा पिकं चांगली आली असती तर भरून निघाला असता. दुष्काळ पुन्हा आला. सारं गोदावरी खोरं पाणी टंचाईने ग्रस्त आहे. बागायती भागात शेतीला पाणी नाही. कोरडवाहू शेतकऱ्यांचे तर खूपच हाल झालेत. जनावरं कशी जगवायची, ही सगळ्या मालकांना चिंता आहे.'

आतिक शेख सारखे दुष्काळाची झळ बसलेले हजारो विद्यार्थी पुण्यात आहेत. कुणी पदवी शिकतंय. कुणी विद्यापीठात द्विपदवीला आहे. कुणी स्पर्धा परीक्षांची तयारी करतंय. कुणी इतर परीक्षांचा अभ्यास करतंय. या बहुतेक विद्यार्थ्यांनी घरी जाणं टाळून पुण्यातच राहाण्याचा निर्णय घेतलाय. या विद्यार्थ्यांचे घरून पैसे येणं बंद झालंय. घरचे म्हणाले, *आता तुमचं तुम्ही बघा.* मग या विद्यार्थ्यांना पहिली झळ बसली *ती आता जेवायचं कुठे*, या समस्येची ! कॉलेज, विद्यापीठांच्या खाणावळी सुट्टीत बंद असतात. बाहेर खाजगी खानावळ लावायची तर पैसे कुठे आहेत ?

दुष्काळग्रस्त विद्यार्थ्यांच्या जेवणाची ही परवड दूर करण्यासाठी काय करता येईल? *हेल्पिंग हँड* या *एनजीओचे* **कुलदीप आंबेकर**

बुद्धपौर्णिमेच्या दिवशी पुण्याचे उपमहापौर डॉ. सिद्धार्थ धेंडे यांनी १०० विद्यार्थ्यांच्या जेवणाची जबाबदारी घेतली होती.

आणि त्यांचे मित्र पुढे आले. त्यांनी सर्वात जास्त गरज असलेल्या दुष्काळग्रस्त विद्यार्थ्यांना डबा पुरवण्याची मोहीम सुरू केली.

या डबा चळवळीचं स्वरूप कसं आहे, ही चळवळ नेमकी सुचली कशी, यासाठी निधी कसा उभा केला जातोय. याविषयी *हेल्पिंग हँड* संस्थेचे कुलदीप आंबेकर *चित्रलेखाला* सांगतात, 'मी उस्मानाबाद जिल्ह्यातील भूम तालुक्यातला आहे. पुण्यात शिकायला आलो. शिक्षण घेतलं. आता *हेल्पिंग हँड* ही संस्था चालवतोय. *करिअर* करणाऱ्या तरुणांना, विद्यार्थ्यांना आमची संस्था मदत करते. आम्ही स्वतः दुष्काळी भागातून आलो असल्याने दुष्काळग्रस्त विद्यार्थ्यांचं दुःख आम्हाला माहीत आहे. दुष्काळ पडला की, शेतकऱ्यांचं उत्पन्न शून्य होतं. रोजगार–मजुरीही वेळेवर मिळत नाही. त्यामुळे अशी दुष्काळग्रस्त कुटुंब मुलांच्या शिक्षणासाठी पैसे पाठवू शकत नाहीत. यावर्षीचा दुष्काळ खूप तीव्र आहे. त्यामुळे बहुतेक विद्यार्थी सुट्टीसाठी गावी जाणार नाहीत. हे विद्यार्थी आमचे मित्र आहेत. आमच्या मराठवाड्यातले आहेत. आम्हालाही मागच्या दुष्काळात जेवणाची अडचण आली होती. म्हणून यावर्षी आम्ही दुष्काळग्रस्त विद्यार्थ्यांना जेवणाचा डबा देण्याची चळवळ सुरू केलीय.'

'डबा चळवळ मोहीम' कशी राबवता, त्यासाठी फंड कसा उभा करता ? याविषयी कुलदीप आंबेकर सांगतात, 'आम्ही सर्वात जास्त गरज असणारे विद्यार्थी शोधले. त्यांना आधी जेवण मिळालं पाहिजे, अशी व्यवस्था केली. विद्यार्थ्यांची संख्या जसजशी वाढू लागली, तशी आम्हाला निधीची कमतरता भासू लागली. सध्या आम्ही जवळपास ६०० विद्यार्थ्यांना जेवणाचे डबे उपलब्ध करून देतोय. हे जेवण मोफत देतो. निधीच्या अडचणीवर मात करण्यासाठी आम्ही काही संस्था आणि कंपन्यांशी संपर्क केलाय. त्यांनी मदत म्हणून प्रत्येकी ५०–१०० विद्यार्थ्यांना जेवण द्यायला सुरुवात केलीय. काही स्वयंसेवी व्यक्ती पुढे आल्या. उदाहरणार्थ, पुण्याचे उपमहापौर **डॉ.सिद्धार्थ धेंडे** यांनी *बुद्धपौर्णिमेच्या* दिवशी (१८ मे) १०० विद्यार्थ्यांच्या जेवणाची जबाबदारी घेतली होती. *मीडियातील* मित्रांनी आमच्या या उपक्रमाला

Scanned by CamScanner

जालनाचा निवृत्ती तिगोटे : दुष्काळामुळे शिक्षणासाठी घरून पैसे मिळणं बंद झालंय. काम करून माझा खर्च भागवतो.

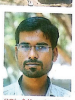

'हेल्पिंग हँड'चे कुलदीप आंबेकर : विद्यार्थी म्हणून मागच्या दुष्काळात आम्हालाही जेवणाची अडचण आली होती, म्हणून यंदा ही चळवळ सुरू केली.

चांगली प्रसिद्धी दिली. त्यामुळे ही डबा चळवळ आणखी लोकांपर्यंत पोहोचतेय. त्यामुळे गरजू विद्यार्थ्यांना दिलासा मिळतोय.'

दुष्काळ हे चोहोबाजूने येणारं संकट आहे, हे आता सर्वांना मान्य झालंय. पण त्याचा सामना करण्यासाठी सरकार फक्त ठोकळेबाज उपाययोजना करतं. अजूनही दुष्काळ म्हटलं की, चारा छावण्या आणि पाण्याचे *टँकर* यापलीकडे सरकारी उपाययोजना जात नाही. दुष्काळी भागातल्या विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नाकडे तर सरकार संवेदनशीलतेने बघतच नाही. विद्यार्थी संघटनांनी फार आरडाओरड केली, तर फक्त परीक्षा फी माफीपर्यंत सरकारी गाडा सरकतो.

राज्यातील दुष्काळी भागातले विद्यार्थी औरंगाबाद, पुणे, मुंबई आणि नागपूर अशा मोठ्या शहरात येतात. त्यांना दुष्काळात उन्हाळ्यात गावी जाता येत नाही. अशा वेळी त्यांना काय अडचणी सोसाव्या लागतात, याची पर्वा सरकार करत नाही.

उस्मानाबादचा **विष्णू माने** हा विद्यार्थी पुण्यात *एमपीएससीची* तयारी करतोय. तो सांगतो, 'मी काही काळ *एटीएमचा* सुरक्षारक्षक म्हणून काम करून पाहिलंय. त्यातून महिन्याला पाच–सहा हजार रुपये मिळत असत. ही रात्रपाळीची नोकरी होती. रात्रपाळी करून अभ्यासाकडे दुर्लक्ष होई. मग मी ती नोकरी सोडलीय. सध्या वेगळी नोकरी शोधतोय. नवी नोकरी शोधावीच लागेल. गावी जाऊन काय करणार ? गावात पिण्याच्या पाण्यासाठी दीड किलोमीटर पायपीट करावी लागतेय. पिण्याच्या पाण्याची एवढी गंभीर स्थिती, तर शेतीचा विचारच नको करायला. गावात काही कामच मिळत नाही. म्हणून आता पुण्यातच काम मिळवून पुढच्या शिक्षणासाठी काही पैसे जमा करावे म्हणतो.'

विष्णू माने याच्यासारखेच इतरही विद्यार्थी सुट्टीत घरी जाण्यापेक्षा छोटं–मोठं काम करून पुढच्या शैक्षणिक वर्षाची, स्पर्धा परीक्षेच्या शिकवणीचं शुल्क/फी साठवण्यासाठी धडपड करीत आहेत. कोणी अभ्यासिकेत देखरेखीला आहे, कुणी कापडाच्या दुकानात विक्रेता आहे. कोणी *केटरिंगमधून* सहायक म्हणून काम करतंय. अशी छोटी–मोठी कामं करून चार पैसे जमवण्याची विद्यार्थ्यांची धडपड दिसतेय.

या विद्यार्थ्यांचा जेवणाचा प्रश्न तर सुटलाय. पण पुढच्या वर्षाच्या शैक्षणिक शुल्काचा भार घरच्यांवर पडू नये, यासाठी हे विद्यार्थी झटत आहेत. घरच्यांना दुष्काळात आपण मदत नाही करू शकत, पण स्वतःच्या शिक्षणासाठी काही पैसे जमवता आले, तर घरच्यांवरचा भार काही प्रमाणात कमी होईल, अशी या विद्यार्थ्यांची धारणा दिसतेय.

जालनाचा **निवृत्ती तिगोटे** हा अर्थशास्त्रात पदव्युत्तर पदवीचं शिक्षण घेतोय. तो सांगतो, 'आमच्या शेतात यंदा कापूस, सोयाबीन लावले. पण पाणी नसल्यामुळे पिकाला जोर नव्हता. त्यात जे पीक आलं, त्याला भाव मिळाला नाही. परिणामी, शिक्षणासाठी घरून पैसे मिळणं बंद झालं. घरचे म्हणाले, *तुझं तू बघ.* एवढ्या वाईट काळात घरच्यांकडे पैसे मागायची लाज वाटते. पुढच्या शिक्षणासाठी पैसे जमा करण्यासाठी *केटरिंगचं* काम करतोय. शनिवार, रविवार काम करतो. दोन दिवस काम करून १२०० रुपये मिळतात. या पैशावर कसाबसा खर्च भागवतो. पुढच्या वर्षाच्या फीसाठी या पैशातून काही पैसे बचत करतो. घरी पैसे पाठवण्याची इच्छा असूनही पाठवू शकत नाही.'

या सर्व विद्यार्थ्यांना सरकार आणि समाजाचा मदतीचा हात हवाय. अजून तरी सरकार या मुलांच्या मदतीला आलेलं नाही. *हेल्पिंग हँडसारखी* संस्था जेवणाचे डबे पुरवतेय. यामुळे जेवण मिळतंय, पण इतर समस्यांसाठी या विद्यार्थ्यांना संघर्ष करावा लागतोय. कुलदीप आंबेकर यांचा प्रयत्न उल्लेखनीय आहे, पण पुण्यातल्या ग्रामीण भागातून आलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या पाहता, तो कमी पडतोय, असं खुद्द कुलदीप आंबेकर सांगतात. ◘

(पुण्यातल्या या दुष्काळग्रस्त विद्यार्थ्यांच्या 'जेवणाचा डबा' चळवळीला जरूर मदत करा. *हेल्पिंग हँडच्या* ९६८९७९४७७६ या मोबाईलवर संपर्क साधा. – संपादक, चित्रलेखा)

Scanned by CamScanner

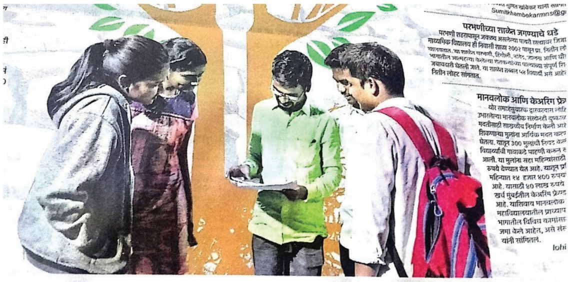

Sumitkhambekarmns@g

परभणीच्या शाळेत जगण्याचे धडे

परभणी शहरापासून जवळ असलेल्या पाथरी रस्त्यावर जिजा माध्यमिक विद्यालय ही निवासी शाळा २००२ पासून प्रा. नितीन लो चालवतात. या शाळेत परभणी, हिंगोली, नांदेड, जालना आणि बीड भागातील आत्महत्या केलेल्या शेतकऱ्यांच्या पाल्यांच्या संपूर्ण शि जबाबदारी घेतली जाते. या शाळेत तब्बल ५८ विद्यार्थी असे आहेत नितीन लोहट सांगतात.

मानवलोक आणि केअरिंग फ्रे

थोर समाजसुधारक द्वारकादास लोहि उभारलेल्या मानवलोक संस्थेनेही दुष्काळ मदतीसाठी सारखीच निर्माण केली आहे शिकणाऱ्या मुलांना आर्थिक मदत करण घेतला. यातून 300 मुलांची निवड केल विद्यार्थ्यांची गावाकडे पाहणी करून स आली. या मुलांना सहा महिन्यांसाठी रुपये देण्यात येत आहे. यातून प्रत्ये महिन्यात २४ हजार ४०० रुपया आहे. यासाठी ४० लाख रुपये खर्च मुंबईतील केअरिंग फ्रेण्ड्स आहे. याशिवाय मानवलोक महाविद्यालयातील प्राध्याप भागातील विविध कामांसा जमा केले आहेत, असे संस यांनी सांगितले.

lohi

शिक्षणासाठी आणि नोकरीसाठीही राज्याच्या कानाकोपऱ्यातून तसेच देशाच्या इतरही भागातून पुण्यात येणाऱ्या तरुण-तरुणींची संख्या मोठी आहे.

पुणं मोठं शहर. इथं आल्यावर राहायचं कुठं, हा सगळ्यात महत्त्वाचा प्रश्न असतो.

पुण्यात कुणी ओळखीचं असतंच असं नाही. असलं तरी त्यांच्याकडे राहण्याची सोय होईलच असं नाही. त्यात खिशात पुरेसे पैसे नसतात. मग रेल्वे स्टेशन, बसस्थानकावर मुक्काम आणि सार्वजनिक

यांना त्यांच्या प्रश्नांची, संघर्षाची धग चांगलीच जाणवली. पुण्यात येऊन नोकरीसाठी धडपडणाऱ्या तरुण-तरुणींसाठी काहीतरी करण्याचं त्यांनी ठरवलं. त्यातून वसतिगृह उभारण्याची कल्पना त्यांना सुचली.

२००५ साली त्यांचे सुखसागरनगर येथे 'मार्गज्ञ' नावाचं वसतिगृह उभं राहिलं. सध्या इथे ७० तरुण राहत आहेत. त्यानंतर त्यांनी आता तरुणींसाठीही 'स्वावलंबी' नावाने वसतिगृह उभारले आहे. या ठिकाणी सध्या २२ तरुणी राहत आहेत. अत्यंत गरीब व गरजू असलेल्या तरुणांसाठी मोफत, तर इतरांकडून महिना केवळ ५०० रुपयांमध्ये त्यांच्या निवासाची

दुष्काळामुळे घाबरु नका..

दुष्काळामुळे प्यायला पाणी मिळत नसल्याने तसेच शेतीतील मोठ्या संख्येने लोक पुण्यात येऊ लागले आहेत. शहरातील कामाच्या आशेने येणाऱ्यांची संख्या वाढत आहे. याबाबत म्हणाले, 'दुष्काळामुळे निर्माण झालेल्या परिस्थितीला तरु गावात बसून न राहता शहरात येऊन काम करण्याचे प्रयत्न

तीन महिन्यातच स्वत:च्या पायावर उभे

राजकुमार धरगुडे सांगतात, 'दहावी, बारावी, ग्रज्युएशन एखाद्या कंपनीत, दुकानात, हॉटेलमध्ये असं कुठेना कुठे काम करण्याची तयारी गावाकडून येणाऱ्या या मुला-मु

हुंडाविरोधी चळवळीस प्रारंभ

परिवर्तनशील युवक : जूनमध्ये पुण्यात परिषद

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : हुंडा मागितला जात असल्याने मध्यंतरी लातूरमध्ये युवतीने आत्महत्या केल्याच्या पार्श्वभूमीवर परिवर्तनशील युवक युवतींनी हुंडा देणार नाही आणि घेऊ देणार नाही, अशी शपथ घेऊन हमीपत्रावर स्वेच्छेने लिहून दिले. या उपक्रमाने महात्मा फुले स्मारकाच्या समता भूमीवर हुंडाविरोधी चळवळ सुरु झाली.

हुंडाविरोधी चळवळीत सहभागी झालेले युवक-युवती.

विविध संघटनांमध्ये कार्य करणारे ३० युवक-युवती या मोहिमेत सहभागी झाले होते. रविवारी सकाळी एकत्र जमलेल्या या तरुणांनी महात्मा फुले यांच्या पुतळ्याला साक्षी ठेवून शपथ घेतली. हुंडा घेणार नाही, घेऊ देणार नाही, हुंडा घेतल्यास १९६१ च्या कायद्यानुसार कारवाई करावी, असा मजकूर असलेले हमीपत्र स्टँपपेपरवर लिहून दिले.

या चळवळीचे संयोजक सचिन आशा सुभाष आणि कुलदीप आंबेकर म्हणाले, हुंडा या जाचक रुढीची अनावश्यकता समजावून घेण्यासाठी पुण्यात तरुणांची हुंडा खंथ परिषद जूनमध्ये पुण्यात आयोजिली जाणार आहे.

महाविद्यालयांमध्ये हुंडाविरोधी मोहिम राबविली जाणार आहे. तसेच जुलैमध्ये पुणे ते लातूर दरम्यान गावोगावी जाऊन कीर्तन, प्रवचन, भाषण यांच्यामाध्यमातून परिवर्तन यात्रा काढण्यात येईल. यात्रेचा समारोप शीतल वायाळ या आत्महत्याग्रस्त युवतीच्या गावामध्ये केला जाईल.

लोकमत

गुरुवार, दि. ३१ जानेवारी २०१९

लोकमत

ऑक्सिजन

दुष्काळाच्या झळांत शिक्षणाची परीक्षा

मराठवाड्यातून शिकायला म्हणून पुण्यात आलेली मुलं. सध्या त्यांच्या गावी परिस्थिती इतकी बिकट आहे, की वरखर्चाला येणारे पैसे बंद झाले आहेत. ज्यांना हॉस्टेल मिळाली आहेत त्यांचं ठीक, बाकीच्यांना तर जेवायचं काय याचाबरच राहायचं कुठे? हाही प्रश्न आहे.

मराठवाड्यातला दुष्काळ पुण्यात शिरतो, तेव्हा...

गावच्या दुष्काळाने पुण्यात शिकणाऱ्या मुलांचं दाणापाणी तोडलं आहे...

हेल्पिंग हॅण्ड

कुलदीप आंबेकर | संध्या सोनावणे

राहुल गायकवाड

(राहुल लोकमतच्या पुणे आवृत्तीत वार्ताहर आहे.)
rahulgkwd14@gmail.com

studenthelpinghands25@gmail.com

Oxygen
Page No. 1 Jan 31, 2019
Powered by: erelego.com

'स्टुडंट हेल्पिंग हॅन्ड' एक हात मदतीचा

संदीप काळे

करोनामुळे पालक गमावलेले विद्यार्थी शुल्क माफीपासून वंचित!

शासन आदेशाला महाविद्यालयांकडून केराची टोपली

देवेश गोंडाणे, लोकसत्ता

लोकसत्ता Thu, 24 February 2022 https://epaper.loksatta.com/c/66439554

घरी जाऊन करणार काय?

विद्यार्थ्यांचा आधारस्तंभ स्टुडंट हेल्पिंग हँड

Government job an illusion for rural students

Repeated examination postponements and bungled administrative procedures are stumbling blocks

SHOUMOJIT BANERJEE
PUNE

While the pandemic has disrupted the education process for many, the contagion has proved particularly baneful for students from Maharashtra's hinterland. For these students, hailing from the State's mofussil and studying in Pune where living costs are generally prohibitive, securing a government job is considered a panacea for financial stress at home.

However, a number of pandemic-induced decisions by the Maharashtra government like the repeated postponements of the Maharashtra Public Service Commission (MPSC) – no less than five times in the last 18 months before finally being held – and the abrupt postponement of exams to fill long-pending vacant posts in the State Medical Department, have driven students to the edge.

"More than 60% of the students in Maharashtra's hinterland are pursuing their higher studies and preparing for competitive exams in educational institutions in Pune district. Typically, they are sons and daughters of small farmers who have mortgaged their landholdings and staked all on their children's education and the hope of a job, particularly a government one," observes student leader Kuldeep Ambekar, president of Student Helping Hand, a volunteer outfit that helps students from these parts.

Mr. Ambekar, who has been at the forefront of a number of student-related problems, says that a host of concerns - from unfulfilled promises of exam fee waiver to bungled government decisions - have aggravated conditions for students hailing from Maharashtra's rural areas.

Maharashtra Public Service Commission aspirants staging a protest at Alka Chowk in Pune. • FILE PHOTO: JIGNESH MISTRY

Host of concerns

"These students have staked everything on clearing the MPSC exam. Yet, the government has postponed it several times citing pandemic concerns. The point is, if the UPSC exams, held on a much larger scale, were conducted smoothly, why could not the Maharashtra government conduct the MPSC till now," he questions.

At least 15,000 posts are lying vacant in various State government departments till date. In March this year, irate students finally lost patience when the State government announced a further postponement and took to the streets as agitators staged roadblocks in Pune and tore books in despair. Several accused the government of playing with their careers.

In June this year, the ruling Maha Vikas Aghadi government was served a rude wake-up call after a 24-year-old MPSC aspirant, who had cleared the prelims back in 2019, ended his life in Pune.

"The deceased had successfully cleared the MPSC prelims in 2019, but the pandemic and subsequent delays on the part of the government in scheduling the interview process frustrated him and made him anxious about the mounting financial burden on his family. Few MLAs or MPs have bothered to address the psychological problems being faced by MPSC aspirants...the endless delays in holding exams and the pending recruitments has had a severe effect on the mental health of students," says Nilesh Nambalkar from Shrigonda, an MPSC aspirant.

The commission, in a recent notification, has set the exam date for January 2, 2022. But given the track record of postponements, there is a trust deficit between the government and these students.

Last month, the government announced that examinations for the posts of Group C and Group D of the State Health Department were to be held on September 25 and September 26. Around 8 lakh students from across the State were set to appear for an exam which had barely 6,200 vacancies. Then, a day before, came the bad news, with the government abruptly postponing the exams as the outsourced company was allegedly not able to make the necessary arrangements for its conduct.

Technical glitches

"Even before the due date, students were frustrated due to technical difficulties. Hall tickets of many candidates were not issued. And the ones that were issued had no centres given in them. Furthermore, several students, who did manage to download their hall tickets, were startled to find that the first half of their exam had a centre in one district and the exam centre for the 3 p.m. paper was allotted at a different district. What kind of callous attitude is this on the part of the administration?" asks Dnyaneshwar Vilekar.

Mr. Ambekar says that one candidate was shocked to find that his exam centre had been allotted to a school in Noida in Uttar Pradesh.

Ashwini Pawar, an MSc Botany student from Babasaheb Ambedkar Marathwada University, was flummoxed when she received the medical recruitment exam hall ticket, only to find that the first paper was in Aurangabad while the exam centre for the 2 p.m. paper was Parbhani district, which is 240 km away.

"I was flabbergasted when I saw my hall ticket. After frantically trying the five helpline numbers to no avail, I finally contacted some friends in Pune in desperation who, too, were equally helpless. This is not the first time such chaos has taken place. Even after such exams, a huge opacity remains in all the processes," says Ms. Pawar.

Given that the students are already under considerable stress, such glitches only serve to aggravate the tension, complain students.

Struggles to survive

"Sometimes, we think that the government, irrespective of whichever party is heading it, is just playing with our careers. We have no financial backing and are struggling to cope with the relentless, mounting costs," says Vishal Dabhade, a B.Sc. Chemistry student from Fergusson College hailing from rural Jalna.

He lost his father during the pandemic. Trapped in Pune during the lockdown, Mr. Vishal, unable to return to his ancestral village, found himself caught between a rock and a hard place. "I worked as a library coordinator, and the meagre proceeds from that job helped defray my living expenses," he says.

Mr. Ambekar opines that whenever it comes to resolving student issues, especially of those from the margins, policy makers - be they from any political party - are 'paralysed'.

"The current scenario offers bleak prospects for students from rural areas. Securing a government job by clearing exams like the MPSC appears to be an illusion now. Only, a radical change in the government's attitude coupled with basic administrative efficiency can help salvage the situation," he says.

संस्थेचे भविष्यातील मोठे प्रकल्प

१. पुण्यात ५० गरजू विद्यार्थी/विद्यार्थीनींना राहण्यासाठी वसतिगृह बांधणे किंवा भाडे तत्त्वावर इमारत घेऊन विद्यार्थ्यांना राहण्याची सुविधा उपलब्ध करून देणे.
२. ग्रामीण भागातील पदवी पदवीत्तर विद्यार्थ्यांना 'कौशल्य विकास योजने'चे ट्रेनिंग सेंटर उभे करणे.
३. विद्यार्थ्यांना मोफत मेस उपलब्ध करून देण्यासाठी शहराच्या मध्यवर्ती भागात डब्बा चळवळ योजना राबविणे.

संस्थेचा बँक खाते तपशील

Student Helping Hands
A/c No: 38106918453 | IFSC code No: SBI0001110
Branch -SBI Gymkhana pune | PAN No: ABAAS8290G

संस्थेकडे ८० जी प्रमाणपत्र असल्यानं देणगीदारास दिलेल्या रकमेतून त्यांना ५० टक्के कर सवलत मिळेल.

अधिक माहितीसाठी संपर्क

नितीन साके : ७३०४४४८४८० । कृष्णाराव साठे : ९८३४७१०३८०

रत्नमाला पवार : ७३५०४१७६७८ । दिपाली फाले : ९१५६४६७०५७